

הפסקה בין קידוש לסעודה

כמה זמן לא הוי הפסקה

בדיעבד כל שלא יצא ממקום הקידוש למשך זמן ארוך של כמה שעות נעייין ביה"ל בסוף דבריו, שעה"צ סק"יג, ובשע"ת בשם גינת ורדים (כלל ג' סי' כ'). ובדבריו בפנים מבואר שאפילו שהה זמן הרבה (ואפילו שעה או שתיים - בן איש חי ש"ב בראשית אות ג') אפילו יותר משיעור עיכול יוצא בדיעבד, כל זמן שלא הסיח דעתו מהסעודה, והו"ד להלכה בכה"ח סק"יט], ולא הסיח דעתו לענינים אחרים באופן מוחלט, אינו חוזר ומקדש, אבל כשהסיח דעתו באופן מוחלט לענינים אחרים [וכגון הא שכתב באשל אברהם בוטשאטש הכא שהלך לישון שינת קבע, אפילו לא יצא מהחדר ששם קידש, אבל שנת ארעי אינו הפסק, עיין שם. ובברכת הבית שער מ"ו סקמ"ח הפסקה בדיבור או בלימוד זמן רב הוי היסח הדעת ולא נקרא במקום סעודה]. אפילו נשאר בחדר שבו קידש, צריך לחזור ולקדש, אם לא שתה רביעית יין בעת הקידוש.

סיכום: ישן שינת קבע לאחר קידוש ולא שתה רביעית יין חוזר ומקדש.

זמן לכתחלה

ולכתחילה יש ליזהר להסמיך כמה שאפשר את הקידוש לסעודה, ובסידור יעב"ץ מצינו שיהיה תוך שיעור כ"ב אמה (כחצי דקה), אך אינו מהיעב"ץ עצמו אלא מהמו"ל, ובקצוה"ש (סי' פ"א הערה י') כתב: "מסתבר דתוך שיעור כדי אכילת פרס, (4 דקות) ודאי שיעור זה לא חשיב הפסק", ובערוה"ש (סעי' ד') כתב "לא לתר אין הכוונה תיכף ממש בלי הפסק רגע, אלא כלומר שלא ימשוך זמן רב", ובשו"ת אור לציון (ח"ב פ"כ אות כ"ד) דעד חצי שעה הו"ל בכלל סמוך ולא לתר כדחזינן בכמה מקומות, ובשו"ת גינת ורדים (שם) בשם מהריק"ש עד שיעור עיכול (שעה וחומש) מותרת השהיה. וע"ע בזה בשו"ת צי"א ח"א סי' כ"ו.

סיכום: ראוי לסעוד מיד לאחר הקידוש כמה שיותר מהר, ואם התעכב אפילו שעה ועשר דקות, אין צריך לחזור ולקדש.

להמנע מדיבור

ומהנכון לימנע אף מדיבור שלא מענין הסעודה, כדי שלא יגרר בדיבורו למשך זמן. כך כתב מור וקציעה להיעב"ץ בסוף סימן רעג, וכן כתב בסידורו: "צריך ליזהר שלא להפסיק בין קידוש לסעודה בדברים שאינם מענין הסעודה". והטעם בזהירות זו, כי בדרכי משה (סק"א) מביא בשם שו"ת מהרי"ל (סימן ל"ב) בזה"ל: "שאפילו באותו מקום שקידש אם אין דעתו לאכול לא לתר, מקרי שלא במקום סעודה, ואין לחלק בין זמן ארוך לזמן קצר", ועל פי זה כתב דבריו ברמ"א "וצריך לאכול במקום שקידש לא לתר".

סיכום: לכתחלה לא ידבר שלא מעניני הסעודה עד לאחר שהתחיל לסעוד.

הפסקה לצרכי סעודה

אם מתמהמה מחמת צרכי הסעודה כמבואר במשנ"ב סק"ד אין זה הפסק. ובכלל זה גם להחליף הלבוש העליון (ערוה"ש שם), או המתנה עד שכל המסובים יעשו קידוש כדי שישבו לסעודה יחד (קובץ קול התורה מ"ב בשם בעל המנחת יצחק זצ"ל), או המתנה עד שכולם יטלו את ידיהם כשיש קהל גדול, וכיוצא"ז. ובאשל אברהם בוטשאטש וקצוה"ש (שם) שסדר אמירת ההגדה בליל פסח מלמדנו שכל שהוא לצורך אפילו זמן רב מאד אינו נחשב להפסק בין קידוש לסעודה.

סיכום: הפסקה לצרכי סעודה, כגון להחליף בגד, להמתין למסובין שיקדשו וכדו', אין זה הפסקה ומותר אף לכתחלה.

נאנס או לקרוא שמו"ת או לומר שלום עליכם לאחר קידוש

וכן אם היה שאר אונס, וכמבואר במשנ"ב סק"ג עפ"י לשון הרמ"א. ובכלל זה אם נזכר לאחר קידוש שלא השלים חלקו בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום כמנהגו וכיוצא"ז (עי' תהלים דברי יואל בהקדמה מעשה רב מהגה"ק מסאטמאר זצ"ל (ע"ע מחצה"ש סי' רפ"ו סק"א), ונראה שכמו"כ אם בני הבית או אורחים רעבים (עי' סי' רע"א אות ג' והערה 36) רשאי לקדש מיד ולומר אח"כ, בין קידוש לנט"י, 'שלום עליכם' וכו', אמנם בסי' 'שאל אביך ויגדך' מביא שהחפץ חיים זצ"ל במקרה כזה היה אומר 'שלום עליכם' לאחר שנטל ידיו ואכל פת).

סיכום: נזכר שלא קרא שמו"ת, יש אומרים שיכול לעשות הפסקה לפני נטילת ידים לקרוא שמו"ת, או לומר שלום עליכם, אם בני ביתו רעבים.

צריך לנקביו או לנוח ולברך שהחיינו

וכן אם צריך לצאת לנקביו או אדם חלוש וצריך לנוח מעט (בלא שינת קבע), או לשתות ולטעום דבר מה, ובכלל זה בליל ב' דראש השנה לטעום מהפרי חדש שכיון עליו בשעת ברכת שהחיינו (עי' סי' ת"ר אות א' ולענין ברכה אחרונה עי' סי' קע"ז אות ב'), וכל כיוצא"ז, ואינו מסיח דעתו מלאכול, ומזדרז עד כמה שאפשר, רשאי להקל. אך מהנכון כשיודע שיצטרך להפסיק, שישתה רביעית שלם מן הקידוש. ואנשי מעשה נהגו להחמיר על עצמם מאד בדינים אלו, וגם לצורך נטילת ידים לסעודה סידרו לעצמם שלא יצטרכו לצאת מהחדר לקידוש.

סיכום: אם צריך לנקביו או לנוח מעט או כשמברך שהחיינו בליל ר"ה, מותר להפסיק בין קידוש לסעודה, ולא יסיח דעתו מהאוכל. ואנשי מעשה החמירו מאוד בזה אפילו ליטול ידים במקום הקידוש.